

Türkiye Ekonomik ve Sosyal Etüdler Vakfı

Bankalar Caddesi Minerva Han 2/3 Karaköy 34425 İstanbul

Tel: +90.212.292 89 03 Faks +90.212.292 98 41
info@tese.org.tr www.tese.org.tr

Güvenlik Denetiminde Sivil Aktörler

Aylık İzleme Raporu Haziran-Temmuz 2008

Can Naiboğlu

Bu iki aylık izleme raporu, Haziran ve Temmuz ayları boyunca Türkiye’de güvenlik sektörüne ilişkin meydana gelen gelişmelerle ilgili bilgi vermeyi amaçlamaktadır. Bunun için TESEV Demokratikleşme Programı bünyesinde düzenli olarak gerçekleştirilen medya taramasından ve sivil toplum kuruluşlarının faaliyetlerinden yararlanılmaktadır.¹

Ergenekon Soruşturması

13 Haziran 2007 tarihinde Ümraniye’de bir gecekonuda ele geçirilen el bombaları ile başlayan, tutuklamalar ve iddialar ile derinleşen Ergenekon soruşturması, Haziran ve Temmuz ayları boyunca da medyanın gündeminden düşmedi. Bu konudaki haberler, Haziran ayında daha soyut temeller üzerinden yapılırken, Temmuz ayı içerisinde yapılan haberlerin temeli, özellikle iddianamenin resmen açıklanmasından sonra, belirginleşti. Birçok medya mensubu ve siyasetçi tarafından dile getirilen iddia ise; Ergenekon soruşturmasının medya içindeki tarafları belirginleştiren bir turnusol kâğıdı işlevi gördüğüdür. Bu bağlamda, Haziran ve Temmuz ayları boyunca değişik yayın organlarında yer alan haberlerin ele alınış biçiminin, Ergenekon soruşturmasına taraf olup olmama kıstasına göre, nasıl farklılaştığını rahatça gözlemleyebiliriz.

İddianame açıklanmadan önce yapılan haberler incelendiğinde, haberlerin ağırlığının Ergenekon çetesinin planladığı iddia edilen darbe girişiminden, TSK mensuplarının Ergenekon soruşturması üzerine yaptığı açıklamalardan ve Kuddusi Okkır’ın ölümüne ilişkin haberlerden oluştuğunu görüyoruz. *Radikal*’in, 6 Haziran tarihinde *Sabah* gazetesinin haberine referansla sayfasına taşıdığı haberde, Ergenekon soruşturması iddianamesinin tamamlandığı, esas suçlamanın darbe girişimi olduğu ve Haziran 2007’de başlatılan

¹Bu proje Avrupa Komisyonu Türkiye Delegasyonu tarafından desteklenmekle birlikte, içeriğinden sadece TESEV sorumludur. Bu raporda ifade edilen görüşler, analiz ve öneriler TESEV ve Avrupa Komisyonu’nun resmi görüşlerini yansıtmamaktadır.

soruşturma kapsamında en ağır cezanın eski Tuğgeneral Veli Küçük'e verileceği yer aldı.² İddianame resmen açıklanmadan önce, iddianameye ilişkin bu tip somut haberlerin medyada yer alması ise medya mensuplarının kullandıkları haber kaynaklarına ilişkin ciddi bir soru işaretini de gündeme getirdi.

6 Temmuz 2008 tarihinde vefat eden Ergenekon sanığı Kuddusi Okkır'ın ölümü medyada yoğun bir tartışma ve ayrışmaya neden oldu. Hastalığının ilerlemesi üzerine tahliye edilen ve tahliye edildikten kısa bir süre sonra vefat eden Kuddusi Okkır'ın ölüm haberlerinin medyada ele alınış biçimi ise Ergenekon soruşturması için yapılan “turnusol kâğıdı” benzetmesinin somut bir örneğini oluşturdu. Haberi *Hürriyet*; “Mezara Tahliye”, *Radikal*; “Öleceğini Anlayıp Bırakmışlar” başlıkları ile verip Okkır'ın eşi Sabriye Okkır'ın konu hakkındaki yorumlarına yer verirken *Zaman*; “Ergenekon Zanlısı Kuddusi Okkır öldü” başlığıyla haberi ana hatlarıyla duyurmakla yetinmiştir.³ Bu olayı takip eden günlerde, Okkır'ın ölümüne ilişkin soruşturma başlatıldığı haberi *Zaman*, *Radikal*, *Hürriyet* ve *Sabah* gazetelerinde benzer biçimlerde yer bulmuştur.

14 Temmuz 2008 tarihinde iddianamenin İstanbul Cumhuriyet Başsavcısı Aykut Cengiz Engin tarafından kamuoyuna açıklanması ile beraber medya, ağırlıkla, Ergenekon soruşturmasının Danıştay saldırısı ve geçmişteki faili meçhul cinayetler ile arasındaki olası ilişki üzerinde durmuş ve haberlerini bu doğrultuda şekillendirmiştir. Nitekim *Sabah* ve *Radikal* gazeteleri, 9 Temmuz 2008 tarihinde, henüz iddianame açıklanmadan, iddianamede altmış sayfalık bir bölümün Danıştay saldırısı ve Ergenekon örgütü arasındaki bağlantıyı anlattığını sayfalarına taşımışlardı.⁴ *Cumhuriyet* ise, ertesi gün yaptığı, “Yandaş Medya yine Çarpıttı” isimli haberde Danıştay saldırısı ve Ergenekon ilişkisini anlatan haberleri yayınlayan kuruluşları Adalet ve Kalkınma Partisi yanlısı olmakla ve haberin doğru olmadığına başsavcı tarafından açıklanmasına rağmen haberi yapmakla suçlamıştır.⁵

Zaman gazetesinde 17 Temmuz günü yer alan haberde Ergenekon Soruşturması kapsamında Danıştay saldırısı, Atabeyler Çetesi, Hablemitoğlu suikastı, DTP'li kayıp şahıslar soruşturması, Gazi Mahallesi olayları, Sabancı suikastı, Eşref Bitlis ve Uğur Mumcu'nun öldürülmesi ile Adapazarı-İzmit-Sapanca ölüm üçgeninde yaşanan cinayetler olaylarının yeniden gündeme taşınacağı belirtildi.⁶ Ertesi gün *Radikal*'de yayınlanan “Danıştay'dan Ergenekon'a Giden Yol” başlıklı haberde ise Danıştay baskını ve Ergenekon arasındaki somut ilişki Alparslan Arslan'ın bağlantıları ve geçmişte yaptığı bir takım görüşmeleri üzerinden anlatılmıştır.⁷ Haberde özellikle Muzaffer Tekin ile Alparslan Arslan'ın görüşmeleri, Arslan'ın Vatansız Kuvvetler Güç Birliği Derneği (VKGD) ile olan bağlantısı ve Arslan'ın Veli Küçük ile görüştüğü iddiası üzerinde durulmuştur. *Radikal* de Savcı Zekeriya Öz'ün “Cumhuriyet'e atılan bombalarla Ümraniye'dekiler aynı kafileden” sözünün üzerine yer verdiği “Ergenekon- Hizbullah Bomba Dostluğu” isimli haberde Ümraniye'de ele geçirilen 27 el bombasından birinin 1999 yılında Şırnak'ta ‘Hizbullah / İlim’ grubuna yönelik operasyonda bulunan altı el bombasıyla aynı kafileden olduğunun ortaya çıktığını belirtti.⁸ Bu haberi de *Zaman*'ın, yukarıda belirtilen, “Ergenekon Bir Çok Davayı Etkileyecek” başlıklı haberi ile aynı doğrultuda düşünebiliriz. 30 Temmuz'da *Radikal*'de yer alan ve Danıştay ile Ergenekon

² “Ergenekon'da suçlama darbe girişimi,” *Radikal*, 06.06.2008

³ “Mezara Tahliye,” *Hürriyet*, 06.07.2008; “Öleceğini Anlayıp Bırakmışlar,” *Radikal*, 06.07.2008; “Ergenekon Zanlısı Kuddusi Okkır Öldü,” *Zaman*, 06.07.2008

⁴ “Danıştay İddianamede,” *Sabah*, 09.07.2008; “Danıştay Saldırısı İddianamede 60 sayfa,” *Radikal*, 09.07.2008

⁵ “Yandaş Medya Yine Çarpıttı,” *Cumhuriyet*, 10.07.2008

⁶ “Ergenekon Bir Çok Davayı Etkileyecek,” *Zaman*, 17.07.2008

⁷ “Danıştay'dan Ergenekon'a Giden Yol,” *Radikal*, 18.07.2008

⁸ “Ergenekon-Hizbullah Bomba Dostluğu,” *Radikal*, 28.07.2008

arasındaki 9 önemli bağlantıyı anlatan haber ise bu konuda yapılmış en somut ve analitik haber olarak görülebilir.⁹ Bu haberde, Alparslan Arslan'ın diğer sanıklarla ilişkisi; Hüseyin Görüm ve Fikri Karadağ'ın video kayıtları; Osman Yıldırım'ın ifadeleri; Eskişehir'de yakalanan bombalar; Danıştay sanıkları ve yakınlarının banka hesaplarındaki hızlı artış; Feride Gökçimen'in savcılık ifadesi; Bomba kasasında bulunan parmak izi; Zeki Yurdakul Çağman ile Mahmut Öztürk arasındaki telefon görüşmesi ve gizli tanığın Danıştay için verdiği ifade Danıştay ve Ergenekon arasındaki dokuz temel bağlantı olarak sunulmuştur.

Dinleme

Geçtiğimiz Haziran ayından itibaren Türkiye'nin gündemini meşgul eden bir başka konu ise Emniyet tarafından vatandaşların telefonlarının dinlendiğine ilişkin çıkan haberlerdir. *Sabah* gazetesi 1 Haziran'da yaptığı haberde, Emniyet'in 6 ay boyunca tüm görüşmeleri dinlediğine ilişkin medyada yer alan haberlerin Emniyet Genel Müdürlüğüne yalanladığını belirtmiştir.¹⁰ Ertesi gün *Özgür Gündem* gazetesinde çıkan haberde ise Emniyet'in Türkiye'de yaşayan herkesin attığı her adımı takip ettiği iddiasında bulunmuş ve Emniyet'in takibe aldığı iletişim araçlarının bir listesi verilmiştir.¹¹ Emniyet Genel Müdürlüğüne yapılan "her bir dinleme için ayrı ayrı yargı kararı alınması yasal bir zorunluluktur, hal böyle iken, bu karar gereği bütün Türkiye'nin dinlenmesi gibi bir husus söz konusu olamaz" açıklaması *Hürriyet*, *Sabah*, *Özgür Gündem*, *Radikal* gibi birçok gazetede yer bulmuştur. Bu dönemde, Emniyet'in dinleme iddialarına ilişkin açıklaması ile ilgili medyada çıkan haberlerin çoğunluğunun Emniyet'in bütün ülkeyi değil fakat ülkenin bir bölümünü dinlediği vurgusuyla yapıldığı düşünülebilir. 4 Haziran 2009 tarihli *Hürriyet* gazetesinde çıkan haberde ise "Yargıtay 9. Ceza Dairesi'nin, Türkiye genelinde jandarma bölgesinde teknik takip yetkisi veren Ankara 11. Ağır Ceza Mahkemesi'nin kararını bozduğu ve Yüksek Mahkeme kararıyla üstü kapalı olarak Emniyet ve MİT'in de yaptığı dinlemelerin hukuksuz olduğunun da vurguladığı belirtilmiştir".¹² Yargıtay'ın bu kararı *Yeni Şafak* gazetesinde de "Yargıtay'dan Ülke Genelinde Dinlemeye Ret" başlığıyla haberleştirilmiştir.¹³

Hrant Dink Davası

Hrant Dink cinayeti davası ile ilgili Haziran ayı haber sayısındaki dramatik düşüş medyanın bu davaya olan ilgisinin azalacağı ve yaşanan bu acı olayın kamuoyu tarafından da unutulmaya terk edileceği endişesini doğurmuştu. Ne var ki, Temmuz ayında Albay Öz'e soruşturma izni çıkması ve cinayetin Ergenekon ile bağlantılı olma ihtimali davanın tekrar gündeme gelmesine neden oldu. Albay Öz'e soruşturma açılmasından günler önce, Öz'ün emrinde çalışan yüzbaşı tarafından yapılan ve Öz'ün Yasin Hayal'in planı hakkında bir yıl önceden bilgisi olduğuna yönelik suçlama *Sabah* ve *Hürriyet* gazetelerinde yer buldu.¹⁴ *Bianet*'de yayınlanan "Memurları Koruyan 4483 Sayılı Yasa, Dink Cinayeti'nde Adaleti de Tıkıyor" isimli haberde ise Hrant Dink Cinayeti davasının müdahil avukatı Ergin Cinmen'in Trabzon ve İstanbul'daki tüm sorumlu görevlilerin İstanbul'daki cinayet davasında yargılanmaları için çabalarını sürdüreceklerine dair yaptığı açıklama üzerinde duruluyor.¹⁵

⁹ "Ergenekon'u Danıştay'a bağlayan 9 Köprü," *Radikal*, 30.07.2008

¹⁰ "Emniyet Dinleme İddialarını Yalanladı," *Sabah*, 01.06.2008

¹¹ "Bütün İletişim Araçları Takipte," *Özgür Gündem*, 02.06.2008

¹² "Yargıtay'dan Dinlemeye Son Nokta," *Hürriyet*, 04.06.2008

¹³ "Yargıtay'dan Ülke Genelinde Dinlemeye Ret," *Yeni Şafak*, 04.06.2008

¹⁴ "Olay Yüzbaşı Konuştu," *Hürriyet*, 11.06.2008; "Emrindeki Yüzbaşı da Albay Öz'ü suçladı," *Sabah*, 10.06.2008

¹⁵ "Memurları Koruyan 4483 Sayılı Yasa, Dink Cinayeti'nde Adaleti de Tıkıyor," *Bianet*, 03.07.2008

Bunun yanında, *Özgür Gündem*'de 10 Temmuz 2008 tarihinde yayınlanan haberde cinayete ilişkin Samsun, Trabzon ve İstanbul'da açılan dört dava dosyasının birleştirilmesinin gerektiği ve aksi halde adalete ulaşılamayacağını avukatlar tarafından belirtildiği anlatılmıştır.¹⁶

Temmuz ayının sonlarına doğru dava hakkında ifade veren Albay Öz'ün cinayetin işleneceğine dair önceden bilgi gelip gelmediğine dair sorulan soruya "hatırlamıyorum" şeklinde cevap vermesi ise tüm medyada yoğun biçimde yer almıştır.¹⁷ Bunun yanında, İstanbul Emniyet Müdürü Celalettin Cerrah ve sekiz polisin yargılanmasının önünün yargı kararıyla kapatıldığını *Radikal*; "Polis Korumayı 'İhmal' Etmediler" başlığıyla duyururken *Zaman*; "İdare Mahkemesi: Dink cinayetinde Cerrah için soruşturmaya gerek yok" başlığıyla duyurdu.¹⁸ Fakat yargının söz konusu kararından hemen sonra, TBMM'de kurulan Hrant Dink alt komisyonunun dokuz ay süren çalışma sonunda hazırladığı rapor yayınlandı ve bu raporda Dink'in öldürülmesinde polis ve jandarmanın kusuru bulunduğu tespit edilmesi medyada geniş yankı yaptı.¹⁹

Güvenlik Sektörüne İlişkin Düzenlemeler

Bu bölümde hem Güvenlik Sektörü ile ilgili yasa, mevzuat düzenlemelerine hem de silah, mühimmat ve personel alımına ilişkin Haziran ve Temmuz aylarında medyada yer alan haberleri inceleyeceğiz. Yasa ve mevzuat düzenlemelerine ilişkin en önemli haber *Zaman* gazetesinde yer alan ve kurusıkı silahların kontrol altına alınacağını anlatan haberdir.²⁰ Haberde, namlusunda yapılan bir takım değişiklikler ile mermi atabilir hale gelen kurusıkı silahların sahiplerine polise bildirim zorunluluğu getiren ve kurusıkı silahların taşınmasını yasaklayan genelgenin İçişleri Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı tarafından imzalandığı belirtiliyor. Yayınlanan bu genelgede, bu tür silahların taşınması veya usulüne aykırı satılması sonucunda silaha el koyma ve para cezası gibi yaptırımların uygulanacağı belirtilmiştir. Haziran ve Temmuz aylarında yasa ve mevzuata ilişkin az sayıda haber gözlenirken özellikle profesyonel ordu ve silah, personel alımlarına ilişkin haberler sıkça medyada yer almıştır. *Zaman* gazetesinde, ABD İstanbul Başkonsolosluğu'na yapılan silahlı saldırının sonrasında, yapılan haberde Polis noktalarının camlarının değiştirildiği ve kurşun geçirmeyen bu camların kulübeden dışarıdaki hedefe atış imkânı tanıdığı belirtilmiştir.²¹ 19 ve 20 Temmuz tarihlerinde *Zaman* ve *Sabah* gazetelerinde çıkan haberlerde ise Jandarma Genel Komutanlığı'nın jandarma branşına 1000 uzman erbaş alınacağı belirtilmiştir.²² Bu aylarda profesyonel ordu ve silah, personel alımlarına ilişkin yapılan son haber ise 25 Temmuz 2008 tarihinde *Sabah*'ta çıkmıştır. Söz konusu haberde, Aselsan ve Bilkent Üniversitesi'nin "İşlemsel EHF Uydu Aktarıcısı ve Test Ortamı Geliştirilmesi Projesi" ile Türk Silahlı Kuvvetleri'nin, yüksek frekanslarda ve güvenli uydu haberleşmesi ihtiyacını karşılayacağı belirtilmiştir.²³

¹⁶ "Dink Davasında Dosyalar Ayrı Ayrı," *Özgür Gündem*, 10.07.2008

¹⁷ "Albay Öz İfade Verdi," *Hürriyet*, 21.07.2008; "Cinayetin Kilit Albayı Öz: İnsan Her Şeyi Hatırlamayabilir!," *Zaman*, 21.07.2008; "Soruşturma Açılan Albay Öz: Hatırlamıyorum!," *Sabah*, 21.07.2008; "Öz, Dink'i Unutmuş," *Radikal*, 22.07.2008

¹⁸ "İdare Mahkemesi: Dink cinayetinde Cerrah için soruşturmaya gerek yok," *Zaman*, 23.07.2008; "Polis Korumayı 'İhmal' etmediler," *Radikal*, 23.08.2008

¹⁹ "Emniyet ve Jandarma Kusurlu," *Hürriyet*, 23.07.2008; "Dink Cinayetinde Polis ve Jandarma Kusurlu Bulundu," *Radikal*, 24.07.2008; "Meclis: Dink Cinayetinde Güvenlik Zafiyeti Var," *Zaman*, 24.07.2008

²⁰ "Kurusıkı Silahlar Kayıt Altına Alınıyor," *Zaman*, 13.07.2008

²¹ "Polis, Kulübeden Çıkmadan Çatışacak," *Zaman*, 16.07.2008

²² "Jandarmaya Uzman Komanda Alınacak," *Sabah*, 19.07.2008; "Jandarmaya Bin Uzman Erbaş Alınacak," *Zaman*, 20.07.2008

²³ "TSK'ya Milli Uydu Aktarıcısı," *Sabah*, 25.07.2008

Darbe Günlükleri İddiası

Geçtiğimiz aylarda gündemimizi meşgul eden darbe günlükleri iddiası ve *Nokta* dergisinin kapatılmasına yönelik açılan davaya ilişkin yapılan haberlerin Haziran ayında popülerliğini kaybettiğini ve gündemden düştüğünü gözlemledik. Söz konusu darbe günlüklerinin Ergenekon soruşturması ile ilişkilendirilmesi iddiaları sonucu, bu konu Temmuz ayında tekrar gündeme gelmiş fakat varlığı çokça tartışılan darbe günlüklerinin iddianamede yer almadığı gözlemlenmiştir.

Bu bağlamda, *Cumhuriyet* ve *Hürriyet* gazeteleri Emekli Oramiral Örnek'in günlüklerin kendisine ait olmadığı, kamuoyunun yanlış bilgilendirildiği iddialarını ve iddianın esas sahibi Görmüş'ün ise günlüğün Örnek'in bilgisayarından çıktığının ispatlandığı iddiasını sayfalarına taşıdılar.²⁴ 14 Temmuz 2008 de iddianame açıklanıp darbe günlüklerinin iddianamede yer almadığı anlaşılınca ise *Zaman* ve *Sabah* "Darbe Günlükleri Kapsam Dışı" başlığıyla bu haberi duyurdular.²⁵ Bu tarihten sonra ise gerek Ergenekon soruşturmasının yoğunluğu gerekse de Adalet ve Kalkınma Partisi'nin kapatılma davasının görüşülüp sonuca bağlanması sebebiyle darbe günlükleri iddiası gündemde fazla yer kaplamadı.

Asker-Sivil İlişkileri

Bu doğrultuda hakkında yapılan haberler, çoğu zaman olduğu gibi, Haziran ve Temmuz aylarında da Türkiye medyasında geniş yer buldu. Asker - sivil ilişkilerine dair haberlerin oluşum sürecinde zaman zaman doğruluğunun kanıtlanmasında zorluk çekilen haberlere yer verildiği düşünülebilir. Bu iddiaların doğruluğu haberin kaynağına bağlıken iddiaların doğruluğunun araştırılması ise haberi yapan medya kuruluşunun inisiyatifine kalmıştır. Her ne kadar Ergenekon soruşturması ve darbe günlükleri kapsamında ortaya atılan darbe iddialarının asker-sivil ilişkileri bağlamında incelenebileceğini düşünsek de Haziran ayı boyunca bu konudaki haberler TSK'nın "Türkiye'yi Biçimlendirme Planı" ve Osman Paksüt ile İlker Başbuğ'un görüşmesi üzerinde yoğunlaşmıştır.

Taraf gazetesi Anayasa Mahkemesi Başkanvekili Osman Paksüt ile Orgeneral İlker Başbuğ arasındaki görüşmeyi "Paksüt-Başbuğ Buluşması" başlığıyla kamuoyuna duyuran ilk gazete oldu. Bu haberi takip eden günlerde ise Paksüt, "Kamuoyunu doğru bilgilendirmek ve yüce milletin zihninde yaratılmak istenen soru işaretlerini kaldırmak için açıklama yapma gereği duyduğunu" söyledi ve Orgeneral Başbuğ ile yaptığı görüşmelere 'açıklık' kavuşturdu. Paksüt açıklamasında; Başbuğ ile 2 veya 3 kez görüşüğünü, birinci görüşmenin tebrik ziyareti olduğunu, ikinci görüşmeyi hatırlamadığını ve üçüncü görüşmenin de Türk Silahlı Kuvvetleri'nin Irak'ın kuzeyine yönelik başlattığı harekâtın bitirilmesinden birkaç gün sonra gerçekleştirildiğini belirtti. Ana akım medya bu açıklamayı 'şok açıklamalar' temasıyla verip Paksüt'ün sözleri üzerinde yoğunlaşırken, söz konusu açıklama *Taraf* gazetesinde "Paksüt-Başbuğ Buluşması" manşeti taraflarca doğrulandı şeklinde lanse edilmiştir.²⁶

²⁴ "Günlükler Bana Ait Değil," *Cumhuriyet*, 08.07.2008; "Defalarca Belirttim Günlüklerle İlgim Yok," *Hürriyet*, 08.07.2008

²⁵ "Darbe Günlükleri Kapsam Dışı," *Sabah*, 14.07.2008; "Darbe Günlükleri İddianame Dışında Tutuldu," *Zaman*, 14.07.2008

²⁶ "Paksüt-Başbuğ Görüşmesi," *Taraf*, 14.06.2008; "Paksüt: Orgeneral Başbuğ ile 2-3 saat görüştim," *Sabah*, 13.06.2008; "Paksüt ve Başbuğ'dan şok açıklamalar," *Hürriyet*, 13.06.2008

Bunun yanında *Taraf* gazetesi, 15 Haziran'daki haberinde *Hürriyet*'in Ankara Temsilcisi Enis Berberoğlu'nun "Neden hep Paksüt" başlıklı yazısına referansta bulunmuş ve bu yazıda Berberoğlu'nun Anayasa Mahkemesi Başkanvekili Osman Paksüt'ün kendilerine iki kez yalan söylediğini yazdığını duyurmuştur. *Taraf*'ın haberinin devamında ise Osman Paksüt'ün her kesime yakın bir isim olduğu iddiası dile getirilmiş ve Paksüt'ün AKP'li Egemen Bağış ile ailece görüştüğü, yurtdışında Abdullah Gül ve eşinin evinde konakladığı ve eşinin kapatılma davasından önce Melih Gökçek'e bağlı bir şirkette çalıştığı iddiaları üzerine gidilmiştir.²⁷

Henüz Osman Paksüt ile İlker Başbuğ görüşmesine yönelik haberler tartışılırken, TSK'nın Türkiye'yi Biçimlendirme Planına yönelik iddialar ise bir anda medyanın gündemine oturmuştur. Bu plan ile ilgili iddialar ilk kez *Taraf*'da yayınlanmış ve hemen ardından da ana akım medya tarafından bu iddialara yönelik haberler yapılmıştır. *Zaman* gazetesinin *Taraf*'a referansla 20 Haziran'da sayfasına taşıdığı haberde, Türk Silahlı Kuvvetleri'nin, siyasete ve sivil hayata müdahale etmek için geniş kapsamlı bir "Eylem Planı" hazırladığı ve bu planın amacının 'Kamuoyunu TSK'nın hassasiyet gösterdiği konularda' yönlendirmek ve harekete geçirmek olduğu belirtilmiştir.²⁸ Bunu takip eden günlerde ise *Radikal*, *Hürriyet* ve *Sabah* gazeteleri Genelkurmay Başkanlığı'nın bu iddiaları yalanladığına yönelik haberler yapmışlardır.²⁹ Haziran ayının sonuna kadar, hem TSK'nın Türkiye'yi Biçimlendirme Planına ilişkin iddialar hem de Genelkurmay'ın iddia sahiplerine yönelik yaptığı ağır açıklamalar ana akım medyada, *Taraf* ve *Özgür Gündem* gibi gazetelerde sıkça yer almıştır.

Temmuz ayında ise Paksüt-Başbuğ buluşmasına yönelik haberlere pek rastlanmazken "Türkiye'yi Biçimlendirme Planı"na ilişkin haberlerin sayısının hızla azaldığını gözlemliyoruz. 4 Temmuz 2008'de *Radikal*'de yayınlanan ve Hakkâri Bağımsız Milletvekili Hamit Geylani'nin söz konusu planın araştırılması için TBMM'de araştırma önergesi verdiğini anlatan haber dışında çarpıcı başka haberlere rastlanmadığı gözlemlenmiştir.³⁰ Bu iki önemli konunun medyanın gündeminden Temmuz ayı ortalarına doğru düşmesinin nedeninin Ergenekon soruşturması iddianamesinin bu tarihlerde açıklanması olduğunu iddia edebiliriz.

İstanbul'da Şiddet Eylemleri

Temmuz ayında ABD Başkonsolosluğu'na yapılan silahlı saldırı ve Güngören'de patlayan bombalar hem acı kayıplar yaşanmasına hem de medyada bu saldırıların faillerinin kimler olduğu hakkında ciddi bir tartışma çıkmasına neden oldu. Ana akım medya 9 Temmuz 2008 günü İstanbul'daki ABD Başkonsolosluğu'na yapılan silahlı saldırıyı ilk iki gün resmi açıklamalar çerçevesinde okuyucusuna ilettiler ve haber inşasını saldırının kayıpları ile şehit polisler üzerinden oluşturdu. Saldırının üzerinden kısa bir süre geçmesinden sonra, bazı gazeteler resmi açıklama üzerinden haber yapmaya devam ederken, bazıları ise saldırı ve Ergenekon arasındaki olası bağlantıyı haberleştirmeyi tercih ettiler. Özellikle 11-12 Temmuz'da *Sabah*, *Zaman* ve *Cumhuriyet* gazetelerindeki haberler incelendiğinde, bu üç gazetenin olaya bakış açısındaki fark da somut biçimde ortaya çıkıyor. *Cumhuriyet* "Saldırı El-Kaide'nin İşiyi" başlığıyla haberi okurlarına duyurmuş ve İstanbul'daki saldırının El Kaide

²⁷ "Paksüt: Görüşmedim, görüşmedim, görüştüm," *Taraf*, 15.06.2008

²⁸ "Ürperten iddia: Yargıçlar Ordu Çizgisine Çekilecek," *Taraf*, 20.06.2008

²⁹ "Genelkurmay: Onaylanmış Bir Plan Yok," *Radikal*, 20.06.2008; "Genelkurmay'dan Şok Belgeye Yalanlama," *Hürriyet*, 20.06.2008; "Genelkurmay İddiaları Yalanladı," *Sabah*, 20.06.2008

³⁰ "Genelkurmay'ın Planı Meclis Gündeminde," *Radikal*, 04.07.2008

tarafından düzenlendiği görüşünde uzmanların birleştiğini belirtmiştir.³¹ *Sabah* ise Adalet Bakanlığı'ndan bir yetkilinin görüşlerine dayandırdığı "Saldırı Ergenekon Kokuyor" başlıklı haberinde, saldırının El-Kaide ile bağlantısının şüpheli olduğunu ve saldırıdaki esas amacın Ergenekon Soruşturması'nda gündemi değiştirmek ve soruşturmayı saptırmak olduğunu belirtmiştir.³² *Zaman* gazetesi de buna paralel olarak "Başkonsolosluk Önündeki Saldırıda 'Derin' Şüphe" başlıklı bir haber yapmış, bu haberde saldırıdaki El-Kaide bağlantısının net olmadığına değinmiş ve saldırıyı organize eden Erkan Kargın'ın, devlet içinde görevli bazı kişiler tarafından eylem öncesinde sık sık ziyaret edildiği iddiasına yer vermiştir.³³ *Zaman*'ın bu haberi de ABD Başkonsolosluğu'na yapılan saldırı ve Ergenekon arasındaki olası ilişki konusunda şüphe uyandırmıştır.

27 Temmuz 2008 günü İstanbul'a aynı ay içinde yapılan ikinci saldırı olan Güngören saldırısı da medyada yoğun yer kapladı. Ana akım medyada yer alan ve saldırıyı kınayan onlarca haberin yanı sıra *Sabah* gazetesi 28 Temmuz'daki haberinde saldırıda kullanılan bomba türünün PKK tarafından daha önce kullanıldığının polis tarafından açıklandığını ve yetkililerin eylemin son günlerde PKK'ya karşı ağır kayıplar verdiren TSK'nin operasyonlarına karşı bir misilleme eylemi olabileceği üzerinde durduklarını belirtti.³⁴ *Radikal*'in "Bölücü Örgüt Bağlantısı Görülüyor" başlıklı haberi de *Sabah*'ın haberini doğrular nitelikteydi.³⁵ Fakat DTP Genel Başkanı Ahmet Türk'ün Güngören saldırısı hakkındaki "Bu kadar cüretkâr bir eylemin, böylesi kritik bir dönemde yapılmış olmasının, klasik siyasetimizin alışageldiği terörizm jargonlarıyla açıklanabilecek kadar basit bir olay olduğunu düşünmüyoruz" sözlerine yer veren *Hürriyet*'in haberi, Temmuz ayının sonundaki bu saldırıya farklı bir anlam yükledi. Medyanın belli bir kesiminin ABD Başkonsolosluğu'na yapılan saldırıyı, resmi açıklamanın aksine, Ergenekon soruşturması ile bağdaştırdığını anımsarsak, Ahmet Türk'ün bu sözlerinden kastının Güngören saldırısı ile Ergenekon arasındaki bağlantı şüphesi olduğu düşünülebilir. Bu şüphe üzerine yapılacak haberler de muhtemelen önümüzdeki ayın medya raporunda yer alacaktır.

³¹ "Saldırı El-Kaide'nin İşi," *Cumhuriyet*, 11.07.2008

³² "Saldırı Ergenekon Kokuyor," *Sabah*, 11.07.2008

³³ "Başkonsolosluk Önündeki Saldırıda 'Derin' Şüphe," *Zaman*, 14.07.2008

³⁴ "Hain Saldırıda Kullanılan Bombanın Adresi PKK," *Sabah*, 28.07.2008

³⁵ "Bölücü Örgüt Bağlantısı Görülüyor," *Radikal*, 29.07.2008

